

[Kirsten Gloerfelt-Tarp.]

at de trækker lidt i den anden retning, men hvem vil tage ansvaret for, at de ikke skal gøre det?

Hvorledes vil det nu gå med byggeomkostningerne under de nye regler? Gang på gang har man hørt, at statsstøtten går i de forkerte lommer, og at dette bidrager til at holde byggepriserne oppe. Noget er der om det. Boligministeren mener ikke, at ændringen i sig selv vil påvirke byggepriserne, men sætter sin lid til, at oplysninger om nye byggemetoder, industrialisering og forsøgsbyggeri vil medvirke til reduktion af byggeomkostningerne. Jeg er ikke enig med ministeren i den første betragtning. Den større inddragelse af privat kapital i byggeriet og forandringen af finansieringen kalder på privat initiativ i et helt andet omfang end hidtil. Boligministeriet har vel gjort en værdifuld indsats i de senere år for at holde byggepriserne nede, også ved oplysningsarbejde, men har ikke i fornøden grad kunnet trænge igennem, lige så lidt som boligforskningsinstitutets resultater har kunnet gøre det. Vi har hørt om betydningen af indførelsen af standardmål, f. eks. med hensyn til loftshøjde og vinduer, rationel fremstilling af byggematerialer og ordentlig planlægning, der kan nedsætte byggetiden, og vi har set eksempler på, at alt dette har kunnet billiggøre byggeriet, men alment er det ikke trængt igennem.

Jeg har set, at dr. polit. Bjarke Fog i en undersøgelse om prisdannelse inden for byggeriet, foretaget for Håndværksrådets konsulent i rationalisering af byggeriet, påpeger sjuskeri ved byggeriets tilrettelæggelse, og en arkitekt riposterer i Information med, at han kan give lige så chokerende eksempler på, hvordan håndværkere og håndværksmestre sjusker. Jeg er enig i, at statens støtte til forsøgsbyggeriet under de givne forhold er ønskelig, men det alene er ikke tilstrækkeligt til at få byggepriserne ned, fordi vanskelighederne ikke blot er af teknisk art.

Der må være andre grunde til, at de tekniske fremskridt ikke trænger tilstrækkeligt igennem til billiggørelse af byggeriet. Hvorfor kan man bygge om vinteren i Helsingborg og ikke i Helsingør? Forklaringen er ikke teknisk. Jeg tror, den dels er psykologisk, dels at den hænger sammen med, at

arbejdsanvisningsreglerne er helt anderledes i Sverige end i Danmark. Hvorfor bliver det ikke væsentligt billigere at installere elementkøkkener end de hidtil almindelige køkkener? Og således kunne man blive ved. De skarpe faggrænser bærer deres del af ansvaret og ligeledes akkordfastsættelsen. Stor træghed vises på hele dette område, men hvad der giver grund til en vis optimisme, er, at der både blandt arbejdsgiverne og i fagforeningerne er ved at vokse en anden mentalitet frem. Der er stigende forståelse for den fare, der truer byggefagene, hvis produktiviteten ikke hæves, og jeg tror, at ændringerne i leje- og byggestøtte-lovgivningen vil stimulere denne mentalitet ved at være et varsko om, at byggefagene ikke i al fremtid kan være beskyttet i den udstrækning, de har været det før.

Et par bemærkninger vil jeg knytte til bestemmelsen om typehuse. Banker, sparekasser og andre finansieringsinstitutter får adgang til at yde lån med statsgaranti for hustyper, der af boligministeren er godkendt med hensyn til konstruktion, kvalitet, pris og finansiering, således at de enkelte sager ikke skal forelægges boligministeriet. Dette betyder en forenkling af administrationen og en hurtigere ekspedition for pengeinstitutterne og for låntagerne. Typehusordningen sikrer fuldt gennemarbejdede, detaljerede planer, hvor bygherren og pantekreditor på forhånd kender byggeriets anlægsudgifter og værdi. Typehuse betyder ikke, at håndværkerne bliver trængt ud af byggeriet, hvad ikke må ske, men tværtimod, at enhver håndværker i landet kan gå i gang med sådanne huse. For bygherren er det tillige en fordel f. eks. ved sparekassers finansiering af parcelhusbyggeri, at sparekasserne er indstillet på også at give byggelån, hvorved den samlede finansiering af et byggeri kan ske på ét sted. Det vil være en simplificering, der ligesom det i alle detaljer gennemarbejdede projekt vil kunne medvirke til en forkortelse af byggetiden. I forbindelse med rentesænkningen vil dette betyde billigere byggeri.

Jeg er ikke bange for, at typehusordningen skulle gøre byggeriet for ensartet og ked-sommeligt, så at det mistede sit individuelle præg. Når man ser den variation, der findes f. eks. i Norge og USA, hvor man har typehusordninger, må man erkende, at en sådan